

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ І МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ КИТАЮ ЗА 2016–2020

THE BALANCE OF PAYMENTS AND THE INTERNATIONAL INVESTMENT POSITIONS TRANSFORMATION OF CHINA IN 2016–2020

УДК 339.72

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct50-5>

Шендерова А.Р.

студентка

Одеський національний університет
імені І.І. Мечникова

Копич Р.І.

д.е.н., доцент кафедри міжнародного
економічного аналізу і фінансів

Львівський національний університет
імені Івана Франка

Якубовський С.О.

д.е.н., професор,

завідувач кафедри
світового господарства

і міжнародних економічних відносин

Одеський національний університет
імені І.І. Мечникова

Shenderova Anastasiia

Odessa I.I. Mechnikov National University

Kopych Roman

Ivan Franko National University of Lviv

Yakubovskiy Sergey

Odessa I.I. Mechnikov National University

У статті проаналізовано основні макро-економічні показники економіки Китайської Народної Республіки: темпи зростання ВВП, вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на платіжний баланс країни та детальний огляд кожної зі статей у період 2016–2020 рр. Здійснено оцінку впливу певних соціально-економічних та політичних аспектів на платіжний баланс, економіку країни та світ у цілому. Проаналізовано чисту міжнародну інвестиційну позицію країни, а також запропоновано регресійну модель впливу основних статей платіжного балансу на доходи від інвестицій нерезидентів. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що Китай, незважаючи на те що саме у цій країні почалася світова пандемія COVID-19, швидко подолав її наслідки, і в країні вже з другого кварталу 2020 р. почалося економічне зростання. Це відновлення пов'язане як з оперативним утручанням держави у життєдіяльність країни під час спалаху епідемії у січні–лютому 2020 р., так і з суттєвими кризовими явищами в економіках Європейського Союзу та США, які на відміну від Китаю не змогли швидко впоратися з наслідками пандемії.

Ключові слова: економіка, ВВП, платіжний баланс, рахунок поточних операцій, фінансовий рахунок, міжнародна інвестиційна позиція, регресійний аналіз.

В статье проанализированы основные макроэкономические показатели экономики Китайской Народной Республики: темпы роста ВВП, влияние внешних и внутренних факторов на платежный баланс страны и детальный обзор каждой из статей в период 2016–2020 гг. Проведена оценка влияния определенных социально-экономических и политических аспектов на платежный баланс, экономику страны и мир в целом. Проанализирована чистая международная инвестиционная позиция страны, а также предложена регрессионная модель влияния основных статей платежного баланса на доходы от инвестиций нерезидентов. Результаты проведенного исследования свидетельствуют о том, что Китай, несмотря на то что именно в этой стране началась мировая пандемия COVID-19, быстро преодолел ее последствия, и в стране уже со второго квартала 2020 г. начался экономический рост. Это восстановление связано как с оперативным вмешательством государства в жизнедеятельность страны во время вспышки эпидемии в январе-феврале 2020 г., так и с существенными кризисными явлениями в экономиках ЕС и США, которые в отличие от Китая не смогли быстро справиться с последствиями глобальной пандемии.

Ключевые слова: экономика, ВВП, платежный баланс, счет текущих операций, финансовый счет, международная инвестиционная позиция, регрессионный анализ.

The article describes the main macroeconomic indicators of the economy of the Republic of China, such as: Chinese net international investment position, GDP growth of the country, the influence of external and internal factors on the country's balance of payments and a detailed overview of each item over the period of 2016-2020. At the same time, the article demonstrates the influence of certain socio-economic and political aspects on the balance of payments, on the country's economy and on the world in general. It also has the analysis of the net international investment position of the country, which remains stable during the whole time. The authors demonstrate construction and analysis of a regression model of the main items influence of the balance of payments, such as export and import of goods and services, direct, portfolio and other investments on income from non-residents investments. Currently, China is the world's largest manufacturing economy and exporter of goods. It is also the world's fastest-growing consumer market and second-largest importer of goods. The country is a net importer of services products. It is the largest trading nation in the world and plays a prominent role in international trade and has increasingly engaged in trade organizations and treaties in recent years. China had the largest economy in the world for most of the past two thousand years, during which it has seen cycles of prosperity and decline. The general trend in the development of the Chinese economy is consistently positive, because China is one of the most powerful countries in the world. It is the world's most populous country, the world's third largest country by area. The government has built such a strong economy and the mechanisms of its work, which allow us to study and examine this almost perfect system. In this article, the authors consider the current relations between China and the United States, or rather their disagreements. China is a major owner of US public debt, holding trillions of dollars worth of U.S. Treasury bonds. The article also describes the country's prospects in the future on the world stage.

Key words: economy, GDP, balance of payments, current account, financial account, international investment position, regression model.

Постановка проблеми. Китай є однією з найпотужніших країн світу, і з кожним роком економіка країни стає все більш могутньою. Разом із тим наслідки потужної фондової кризи 2015 р. та торговельна війна зі США залишаються головними проблемами на шляху сталого економічного розвитку. У 2018–2019 рр. китайська влада для боротьби з наслідками фондової кризи здійснила певні реформи, які дали свої позитивні результати. По-перше, темпи накопичення боргу сповільнилися. По-друге, фінансова система стала краще регулюватися та контролюватися. Нарешті,

профіцит поточного рахунку вже не є надмірним, що в минулі роки через викуп валюти на валютному ринку було чинником розширення грошової маси. Але торгова напруженість, передусім у відносинах зі США, залишається, і для продовження прогресу реформи потрібно поглиблювати [1; 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності країн привертає увагу багатьох учених. Зокрема, динаміка та структура платіжних балансів країн висвітлювалися такими дослідниками, як А.О. Кифак [5], І.А. Ломачинська [6; 7], Т.А. Родіонова [8],

С.О. Якубовський [9], та іншими українськими та іноземними вченими.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз платіжного балансу країни, а також сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності економіки Китаю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом останніх десятиліть ВВП Китаю демонструє постійну тенденцію зростання. Разом із тим із III кварталу 2018 р. в Китаї помітне уповільнення темпів росту ВВП, що продовжилося до 2020 р., коли вперше за останні п'ять проаналізованих років відбулося від'ємне зростання (рис. 1).

Але надалі після всесвітніх обмежень для боротьби з розповсюдженням COVID-19, які вплинули на економіку кожної країни, а Китаю особливо, бо світова пандемія почалася саме із цієї країни, економіка Китаю почала відновлюватися й ВВП збільшується з кожним кварталом дуже впевненими кроками. Якщо до кінця 2020 р. не буде нової хвилі пандемії у Китаї, можна розраховувати, що до кінця 2020 р. темпи економічного зростання наздоженуть показники 2019 р.

Платіжний баланс країни є одним із найважливіших документів, у ньому вказано зміни у взаємовідносинах країни із зовнішнім світом, такі як зміна вартості активів, обсяг експорту та імпорту тощо.

Почати аналіз варто з рахунку поточних операцій, який містить експорт та імпорт товарів та послуг, первинні доходи, які також включають доходи від інвестицій та оплату праці, вторинні доходи та сам рахунок поточних операцій.

Китай постійно збільшує експорт своєї продукції, і завдяки тому, що темпи його економічного зростання суттєво перевищують показники інших країн, його частка у світовому товарному експорті досі продовжує зростати. Країна експортує

неймовірну кількість товарів та послуг, але імпорт товарів теж збільшується. Обсяги обох показників зростають майже пропорційно. Щодо ринку послуг імпорт вищий за експорт, за рахунок того, що Китай закуповує інноваційні послуги за кордоном. Помітні зміни відбулися з 2016 р., коли США почали запроваджувати економічні санкції до Китаю.

Незважаючи на санкції, Китай був найбільшим постачальником товарів у США у 2018 р., головними категоріями стали електротехнічне обладнання, машини, меблі та постільні принадлежності, іграшки та спортивне спорядження, пластмаси [4]. Китай виробляє багато споживчих товарів за меншою собівартістю, ніж інші країни, тому американське населення приваблюють низькі ціни. Більшість економістів погоджується, що конкурентоспроможні ціни в Китаї є результатом двох чинників: більш низького рівня життя, який дає змогу компаніям у Китаї платити нижчу заробітну плату працівникам, та заниженого обмінного курсу національної валюти. Проте загальний експорт Китаю до всіх країн світу мав лише незначне зниження у 2019 р., що означає, що КНР відкрила нові ринки збуту для своїх товарів, які раніше йшли на експорт до США [4; 8].

У межах нової угоди про зону вільної торгівлі Сполучені Штати отримали новий важіль впливу на Мексику та Канаду в їхній торгівлі з «третіми країнами», передусім із Китаєм [5; 6]. Порівнюючи перші два квартали 2020 р., можна зауважити, що Китай дуже добре відновився після всесвітнього шоку. Імпорт товарів другого кварталу 2020 р. залишився на рівні першого, тоді як експорт суттєво збільшився. Щодо ринку послуг за останні півроку, то експортні послуги стабільні, а імпортні зменшилися на 15 млрд дол. США.

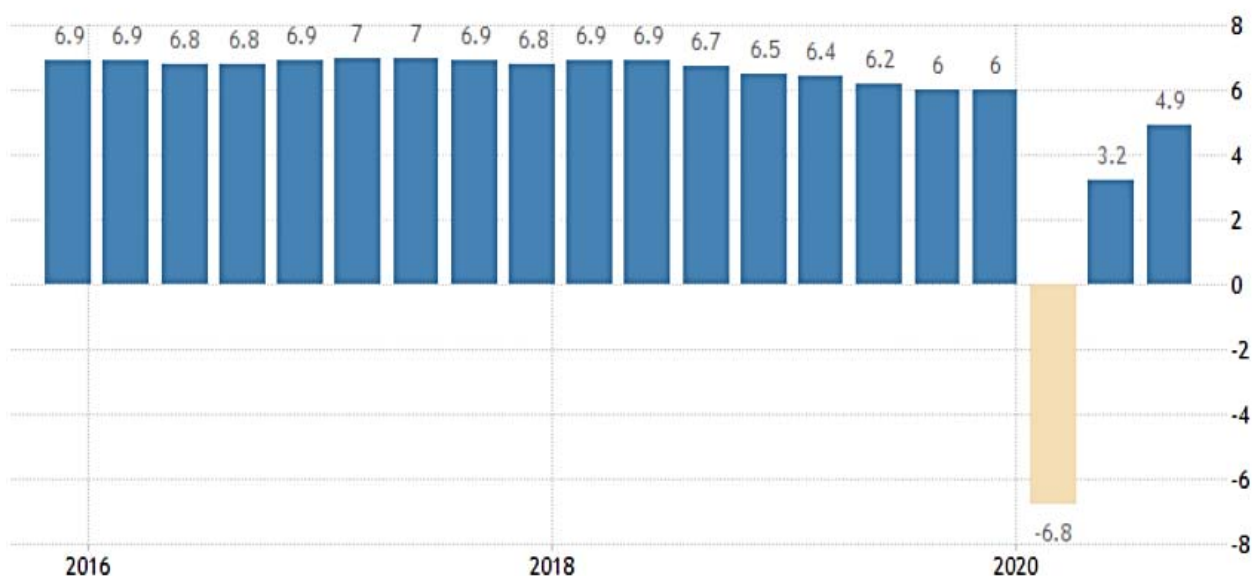

Рис. 1. Темпи росту ВВП Китаю (квартально у %)

Джерело: розраховано авторами на основі даних [1]

Таблиця 1

Платіжний баланс: рахунок поточних операцій (млрд дол. США)

Стаття балансу	2016	2017	2018	2019	2020Q1	2020Q2
Рахунок поточних операцій	202,203	195,116	25,499	141,335	-33,695	110,167
Експорт товарів	1989,52	2216,21	2414,44	2399,02	465,861	603,839
Імпорт товарів	1500,64	1740,27	2022,27	1973,75	442,764	442,542
Експорт послуг	208,403	213,063	233,566	244,359	54,436	55,766
Імпорт послуг	441,549	471,995	525,735	505,508	101,481	85,273
Сальдо торгівлі товарами та послугами	255,737	217,009	100,001	164,122	-23,948	131,789
Баланс первинних доходів	-44,014	-10,037	-75,093	-33,037	-11,336	-22,547
Оплата труда: надходження	26,883	21,698	18,109	14,257	3,467	3,536
Оплата труда: виплати	6,21	6,761	9,946	11,156	3,128	3,14
Доходи від інвестицій: надходження	198,374	265,174	226,745	219,76	22,608	69,475
Доходи від інвестицій: виплати	263,405	290,587	311,794	256,967	34,423	91,775
Баланс вторинних доходів	-9,52	-11,857	-2,41	10,25	1,588	0,925

Джерело: розраховано авторами на основі даних [1]

Первинні доходи стабільно від'ємні. Громадяни Китаю все більше вирушають до країн, де заробітна плата значно вища. Але і за кордоном справи не покращуються. Протягом усього досліджуваного періоду заробітна плата китайського населення зменшується, а обсяг заробітної плати, яку отримують нерезиденти, протягом 2016–2017 рр. був стабільний, а з 2018 р. зростає. Протягом усього досліджуваного періоду національні інвестори отримують менший дохід від інвестицій, аніж закордонні. Звідси й твердження, що етнічні китайці, які проживають за кордоном, поступово заміщують інших іноземних інвесторів [7; 9]. Вони накопичують капітал та інвестують у рідну країну [10]. Односторонні платежі громадянам у Китай були більшими, ніж із країни, у період 2016–2018 рр. Але нині вони мають тенденцію до зменшення.

Загалом можна відзначити, що рахунок поточних операцій Китаю є позитивним і у країні є вільні гроші, які можна вкласти за кордоном. У першому кварталі 2020 р. можна було побачити від'ємний поточний баланс, але зараз він відновився до свого звичного позитивного стану.

Дефіцит рахунку операцій із капіталом врівноважується надлишком на поточному рахунку, який реєструє вхідний грошовий потік у країну. Наслідком негативного сальдо рахунку операцій із капіталом є те, що володіння активами в зарубіжних країнах зростає навіть у період всесвітніх обмежень.

Наведені у табл. 2 дані свідчать про те, що протягом 2017–2020 рр. сальдо прямих інвестицій Китаю є від'ємним, тобто іноземні інвестори придбають активів в економіці Китаю на більшу суму, ніж національні інвестори за кордоном. Загалом із 2016 по 2019 р. вартість активів, які були придбані в економіці Китаю іноземними прямими інвесторами, на 137 млрд дол. перевищила збільшення вартості активів, придбаних китайськими прямими інвесторами за кордоном.

Аналогічна ситуація спостерігається і з портфельними інвестиціями: з 2016 по 2019 р. вартість активів, які були придбані в економіці Китаю іноземними портфельними інвесторами, на 142 млрд дол. перевищила збільшення вартості активів, придбаних китайськими портфельними інвесторами за кордоном.

Таблиця 2

Платіжний баланс: фінансовий рахунок, млрд дол. США

Стаття балансу	2016	2017	2018	2019	2020Q1	2020Q2
Фінансовий рахунок	-27,554	-18,01	-153,806	-57,043	-11,189	34,464
Прямі інвестиції: активи	216,424	138,292	143,026	97,703	18,004	29,162
Прямі інвестиції: пасиви	174,749	166,083	235,365	155,815	34,306	33,868
Прямі інвестиції: сальдо	41,675	-27,791	-92,339	-58,112	-16,302	-4,706
Портфельні інвестиції: активи	102,769	94,803	53,507	89,418	51,508	23,587
Портфельні інвестиції: пасиви	50,498	124,3	160,381	147,366	-1,682	66,012
Портфельні інвестиції: сальдо	52,271	-29,497	-106,874	-57,948	53,19	-42,425
Інші інвестиції: активи	349,905	100,847	141,802	32,291	3,239	61,915
Інші інвестиції: пасиви	33,165	152,741	121,426	-43,658	30,908	3,933
Інші інвестиції: сальдо	316,74	-51,894	20,376	75,949	-27,669	57,982
Помилки та пропуски	-229,41	-213,04	-178,74	-198,05	22,599	-75,688
Резервні активи	-443,63	91,526	18,876	-19,288	-25,059	19,136

Джерело: розраховано авторами на основі даних [1]

Зворотна ситуація спостерігається з іншими інвестиціями: з 2016 по 2019 р. вартість активів, які були придбані за кордоном китайськими інвесторами, на 361 млрд дол. перевищила збільшення вартості активів, придбаних іноземними іншими інвесторами за кордоном.

Помилки та пропуски є стабільно від'ємними для Китаю, за модулем набувають суттєвих значень – у середньому 200 млрд дол., що свідчить про певну неузгодженість у діяльності статистичних органів Китаю.

Щодо резервних активів, то можна зазначити, що їх обсяг є досить стабільним за винятком 2016 р., коли відбулось їх суттєве скорочення.

Проаналізуємо далі чисту міжнародну інвестиційну позицію Китаю. На відміну від фінансового рахунку платіжного балансу, який являє собою різницю між вартістю зовнішніх фінансових активів та зобов'язань за один рік, міжнародна інвестиційна позиція показує вартість накопичених активів (зобов'язань) за всю економічну історію країни (рис. 2). Незважаючи на всі труднощі в країні, перевищення зовнішніх активів над зобов'язаннями перед нерезидентами вказує на статус «чистого кредитора» країни. І цей статус зростає з кожним роком. Так, на початок 2020 р. зовнішні активи перевищували зобов'язання на понад 2 трлн дол. США. Далі у рівнянні 1 визначимо за допомогою регресійного аналізу взаємозалежність макроекономічних показників у країні, а саме чинники, що впливають на дохід нерезидентів від іноземних інвестицій. Цей чинник є дуже вагомим для економіки Китаю та призводить до постійного відтоку фінансових ресурсів з економіки країни.

$$P = \beta_1 * E + \beta_2 * A + \beta_3 * B + \beta_4 * M + \beta_5 * D + \beta_6 * F + \beta_7 * O, (1)$$

де P – доходи від інвестицій нерезидентів; E – експорт товарів; A – імпорт товарів; B – експорт послуг; M – імпорт послуг; D – прямі інвестиції (пасиви); F – портфельні інвестиції (пасиви); O – інші інвестиції (пасиви).

Згідно з коефіцієнтами, наведеними у таблиці, незначимими змінними є портфельні та інші інвестиції, оскільки коефіцієнти не відповідають загальним стандартам рівня значимості. П'ятивідсоткову значимість має експорт послуг, а всі інші незалежні мають одновідсоткову значимість. Отже, найбільший вплив на доходи від інвестицій нерезидентів має експорт товарів. Тобто зі збільшенням останнього доходу нерезидентів від інвестицій збільшаться майже у два стандартних відхилення. А щодо імпорту товарів, то він йде наступним за впливовістю, але його вплив буде зворотним: зі збільшенням імпорту товарів залежна буде зменшуватися на 1,403 стандартних відхилення. Правильність даної моделі (або скорегований R-квадрат) становить 99,7%. Далі у рівнянні 2 наведено модель з усіма коефіцієнтами.

$$P = 1,97 * E - 1,40 * A - 1,01 * B + 1,18 * M + 0,21 * D + 0,05 * F + 0,02 * O \quad (2)$$

(6,379^{***}) (-6,136^{***}) (-2,78^{**}) (3,746^{***}) (5,384^{***})

Таким чином, експорт та імпорт товарів, а також прямі інвестиції здійснюють найбільший вплив на доходи від інвестицій нерезидентів.

Висновки з проведеного дослідження. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що Китай, незважаючи на те що саме у цій країні почалася світова пандемія COVID-19, швидко подолав її наслідки, і в країні вже з другого кварталу 2020 р. почалося економічне зрос-

Рис. 2. Міжнародна інвестиційна позиція Китаю за 2016–2020 рр.

Джерело: розраховано авторами на основі даних [1]

Коефіцієнти регресійної моделі

Модель	Нестандартизовані коефіцієнти		Стандартизовані коефіцієнти	t	Значимість
	B	Стандартна похибка	Бета		
(Константа)	0,325	1,858		0,175	0,864
E	0,249	0,039	1,972	6,379	0,000
A	-0,219	0,036	-1,403	-6,136	0,000
B	-1,284	0,462	-1,009	-2,780	0,016
M	0,690	0,184	1,175	3,746	0,002
D	0,301	0,056	0,207	5,384	0,000
F	0,099	0,081	0,052	1,226	0,242
O	0,041	0,043	0,023	0,965	0,352

Джерело: розраховано авторами на основі даних [1]

тання, і, за прогнозами, воно буде не нижче рівня 2019 р.

Це відновлення пов'язане як з оперативним утручанням держави у життєдіяльність країни під час спалаху епідемії у січні-лютому 2020 р., так і з суттєвими кризовими явищами в економіках Європейського Союзу та США, які на відміну від Китаю не змогли швидко впоратися з наслідками глобальної пандемії.

Результати аналізу поточного рахунку Китаю свідчать про те, що країна впевнено, незважаючи на санкції з боку США, залишається провідним експортером у світовому господарстві та має постійний надлишок капіталу для іноземних інвестицій.

Результати проведеного регресійного аналізу свідчать про те, що на дохід нерезидентів найбільший вплив здійснюють експортно-імпортні операції, насамперед, філій іноземних компаній у Китаї та обсяги залучених прямих інвестицій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Міжнародний валютний фонд. Дані. URL: <https://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52> (дата звернення: 27.11.2020).
2. МВФ: Економічні перспективи Китаю у шести діаграмах. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2019/08/09/na080919-chinas-economic-outlook-in-six-charts> (дата звернення: 09.11.2020).
3. Mee K., Botham C.: Developments in China's balance of payments and implications for the RMB (2019). URL: https://www.schroders.com/en/sysglobalassets/digital/hong-kong/institutional/201903_developments_in_chinas_balance_of_payments_and_implications_for_the_rmb.pdf (дата звернення: 09.11.2020).
4. Yakubovskiy S., Rodionova T., Babinchuk O. US-China Trade Conflict: Causes and Consequences. International Relations. Economics. Country Studies. *Tourism (IRECST)*. 2020. № 11. P. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2020-11>.
5. Kyfak A., Rodionova T., Yakubovskiy S. Foreign Capital Flows as Factors of Economic Growth in Bul-

garia, Czech Republic, Hungary and Poland. *Research in World Economy*. 2019. № 4. P. 48–57. DOI: <https://doi.org/10.5430/rwe.v10n4p48> (дата звернення: 19.09.2020).

6. Lomachynska I., Yakubovskiy S., Plets I. Dynamics of Austrian foreign direct investment and their influence on the national economy. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. № 4(5). P. 167–174. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-5-167-174>.

7. Lomachynska I.A., Yakubovskiy S.O., Hriaznova V.V. North American insurance markets: features and experience for Ukraine. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2019. Т. 24. Вип. 1(74). С. 12–17.

8. Rodionova T., Yakubovskiy S., Derkach T. Impact of foreign investment income on external positions of emerging markets economies. *Journal Transition Studies Review*. 2019. № 26(1). P. 81–91. DOI: <https://doi.org/10.14665/1614-4007-26-1-005>.

9. Yakubovskiy, S., Rodionova, T. and Kyfak, A. Inflow of Foreign Capital as a Factor of the Development of Current Accounts of the Eastern European Countries. *Journal Transition Studies Review*. 2019. № 26(2). P.3–14. DOI: <https://doi.org/10.14665/1614-4007-26-001>.

10. Yakubovskiy, S., Rodionova, T. and Tsviakhs O. Current State and Prospects for the Development of the North American Free Trade Area. *Actual Problems of International Relations*. 2019. № 1(142). P. 74–84. DOI: <https://doi.org/10.17721/apmv.2020.142.1.74-84>.

REFERENCES:

1. International Monetary Fund Data. Available at: <https://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52> (accessed 27 November 2020).
2. IMF: China's Economic Outlook in Six Charts. Available at: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2019/08/09/na080919-chinas-economic-outlook-in-six-charts> (accessed 09 November 2020).
3. Mee K., Botham C.: Developments in China's balance of payments and implications for the RMB (2019). Available at: https://www.schroders.com/en/sysglobalassets/digital/hong-kong/institutional/201903_developments_in_chinas_balance_of_payments_and_implications_for_the_rmb.pdf (accessed 09 November 2020).

4. Yakubovskiy S., Rodionova T., Babinchuk O. (2020) US-China Trade Conflict: Causes and Consequences. *International Relations. Economics. Country Studies. Tourism (IRECST)*, no. 11, pp. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2020-11>.
5. Kyfak A. (2019) Foreign Capital Flows as Factors of Economic Growth in Bulgaria, Czech Republic, Hungary and Poland / T. Rodionova, S. Yakubovskiy, A. Kyfak. *Research in World Economy*, no. 4, pp. 48–57. DOI: <https://doi.org/10.5430/rwe.v10n4p48>.
6. Lomachynska I., Yakubovskiy S., Plets I. (2018) Dynamics of Austrian foreign direct investment and their influence on the national economy. *Baltic Journal of Economic Studies*, no. 4 (5), pp. 167–174. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-5-167-174>.
7. Lomachynska I.A., Yakubovskiy S.O., Hriaznova V.V. (2019) North American insurance markets: features and experience for Ukraine. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika*. Tom 24, vol. 1 (74), pp. 12–17.
8. Rodionova T., Yakubovskiy S., Derkach T. (2019) Impact of foreign investment income on external positions of emerging markets economies. *Journal Transition Studies Review*, no. 26(1), pp. 81–91. DOI: <https://doi.org/10.14665/1614-4007-26-1-005>.
9. Yakubovskiy S., Rodionova T., Kyfak A. (2019) Inflow of Foreign Capital as a Factor of the Development of Current Accounts of the Eastern European Countries. *Journal Transition Studies Review*, no. 26(2), pp. 3–14. DOI: <https://doi.org/10.14665/1614-4007-26-001>.
10. Yakubovskiy S., Rodionova T., Tsviakh O. (2019) Current State and Prospects for the Development of the North American Free Trade Area. *Actual Problems of International Relations*, no. 1(142), pp. 74–84. DOI: <https://doi.org/10.17721/apmv.2020.142.1.74-84>.